

esse in tempore non esse idem quod actu mensurari tempore, sed aptitudine, scilicet esse aptum mensurari per tempus, non solvitur difficultas. Nam vel id intelligitur formaliter de aptitudine seu mensurabilitate ut sic, et sic non magis potest pertinere ad prædicamentum reale, quam esse mensuratum ut sic, quia etiam illa est vel relatio rationis, vel denominatio ab extrinseca facultate animæ, quæ potest unum cum alio conferre, et rei quantitatem per tale medium cognoscere, sicut esse numerabile vel cognoscibile, in eodem sensu sumpta, sunt denominationes extrinsecæ, provenientes a facultate animæ ad numerandum, vel cognoscendum. Si vero esse mensurabile sumatur fundamentaliter, sic esse mensurabile tempore, nihil aliud est quam habere durationem talis naturæ, ut sit apta mensurari tempore; hæc vero non est denominatio extrinseca, sed intrinseca rei proprietatis.

Ultima et verisimilior sententia.

8. Propter hæc ergo potest esse alius modus explicandi hoc prædicamentum, nimirum, esse hujus prædicamenti constitui duntaxat per intrinsecam durationem uniuscujusque rei. Quod ut intelligatur clarius, distinguere oportet tria, quæ in omni prædicamento accidentis distinguere necesse est, nimirum, formam afficientem vel denominantem, subjectum affectum seu denominatum, et denominationem ipsam, qua explicatur ille effectus formalis, quam talis forma confert tali subjecto, quæ solet non solum per verbum aliquod, sed etiam per nomen concretum significari; ut in prædicamento qualitatis est albedo, quæ respicit subjectum, cui confert esse album, ex quo ipsum album tanquam concretum consurgit. In hoc ergo prædicamento forma, vel quasi forma, in abstracto sumpta, est duratio ipsa, de qua quid sit, satis dictum est; subjectum autem vel quasi subjectum, erit motus, vel alia res durans; nam illi confert hoc ipsum esse quod est durare in esse; concretum autem est hoc ipsum quod appellatur durans.

9. Atque hæc sententia sic exposita suaderi potest primo a sufficienti numeratione, quia nullus alius modus explicandi hoc prædicamentum apparet satis probabilis. Secundo, quia hæc denominatio qua dicitur res durans, realis est et extrinseca, et non est aliud prædicamentum ad quod possit revocari. Tertio potest confirmari a simili ex Ubi, de quo infra

ostendimus esse denominationem intrinsecam, sumptam ab interno modo rei; videtur autem esse eadem ratio quoad hoc in Quando, et Ubi; si autem Quando, dicit denominationem intrinsecam, non potest aliunde quam ab intrinseca duratione sumi.

Objectiones contra positam sententiam.

10. *Prima.* — Non desunt tamen difficiles objectiones contra hanc sententiam. Prima est, quia diximus durationem non distingui a parte rei ab existentia rei durantis; ergo non potest speciale prædicamentum accidentis constituere. Patet consequentia, tum quia existentia rerum non collocatur in prædicamento; tum etiam quia, licet collocarentur, non pertinerent ad speciale prædicamentum, sed uniuscujusque rei existentia ad ejus prædicamentum reduceretur.

11. *Secunda.* — Secunda difficultas est, quia motus non pertinet ad speciale prædicamentum, sed propter sui imperfectionem extra seriem entium collocatur, et de eo fit mentio in postprædicamentis; ergo nec duratio motus potest, etc. Patet consequentia, quia vel majoris, vel saltem ejusdem imperfectionis est duratio motus, ac ipse motus; cum ergo tempus nihil aliud sit quam duratio motus, sub nulla consideratione esse potest forma constituens prædicamentum Quando.

12. *Tertia.* — Tertia, quia, si duratio motus, eam tantum ratione qua est intrinseca illi motui, cujus est duratio, pertinet ad speciale prædicamentum, ergo eadem ratione omnis duratio intrinseca rei permanentis pertinebit ad hoc prædicamentum Quando; consequens autem est falsum; ergo. Sequela patet a paritate rationis; nam quoad perfectionem entis perfectior est quælibet duratio rei permanentis, quam duratio motus; quoad modum autem afficiendi et denominandi, tam intrinseca est motui sua duratio, et tam idem cum illo, sicut est in qualibet re; ergo. Minor autem probatur, tum quia est alienum a mente Aristotelis, et omnium qui hactenus de prædicamento Quando, locuti sunt; omnes enim tempus constituunt tanquam unicam formam, a qua hoc prædicamentum desumptum est; tum etiam quia non potest dari una ratio unica durationis, quæ sit supremum genus hujus prædicamenti, quia duratio indivisibilis et successiva non videntur univoce convenire. Et multo minus duratio substantiæ et accidentis.

Tractatur prima difficultas, eique satisficit.

13. Sustinendo vero prædictam sententiam, responderi potest ad has difficultates. Qui ergo dicunt durationem esse modum ex natura rei distinctum a qualibet re, et ab existentia ejus, facile expediunt primam difficultatem negando assumptum. Alii vero, quamvis censeant durationem non distingui ex natura rei ab existentia, probabile putant, existentiam rei creatæ esse peculiarem modum accidentalem ipsius essentiæ creatæ, qui potest ad speciale prædicamentum pertinere; nam, licet communis sit rebus aliorum prædicamentorum, non tamen ut prædicatum essenziale eorum, sed ut modus concomitans necessario productionem, seu effectum eorum. Sicut etiam relatio creaturæ communis est omnibus entibus creatis, et nihilominus in peculiari prædicamento collocatur. Sed hæc sententia supponit distinctionem modalem et ex natura rei inter existentiam et essentiam actualem creaturæ; supponit etiam existentiam creaturæ esse verum accidens ejus; utrumque autem falsum esse, in superioribus ostensum est.

14. Quapropter dicendum est aliud esse loqui de reali et metaphysica distinctione rerum, aliud vero de distinctione logica et prædicamentali; et concedendum est durationem metaphysice et realiter non esse verum accidens rei durantis, ut probat argumentum factum, quia in re non distinguitur ab illa; nihilominus tamen habere talem distinctionem rationis cum fundamento in re, ut sufficiat ad modum prædicationis accidentalis, ratione cujus possit in prædicamento accidentis collocari. Jam enim supra diximus, ad distinctionem prædicamentorum non semper esse necessariam distinctionem actualem in re, sed sufficere interdum distinctionem rationis ratiocinatæ; diximus etiam non omnia prædicamenta accidentium esse vera accidentia, ideoque accidens non esse univocum. Quædam ergo sunt quæ solum propter modum accidentalis denominationis prædicamentum accidentis constituunt, ut de habitu infra dicemus. Ad hunc modum potest duratio peculiare prædicamentum accidentis constituere, quia de rebus creatis accidentali et contingenti prædicatione dicitur, atque ita concipitur ut modus quidem ejus rei de qua prædicatur, accidentaliter ei conveniens; hoc ergo satis est

ut in proprio prædicamento collocetur, etiamsi in re non distinguatur.

15. *Existencia cur non constituat speciale prædicamentum accidentis.* — Dices: ergo eadem ratione actualis existentia constituet speciale prædicamentum accidentis, quia etiam dicitur contingenter et accidentaliter de re creata, et concipitur ut modus essentiæ. Respondetur non esse parem rationem. Primo, quia existentia non supponit aliquid cui accidat, quia per se primo ac formaliter constituit ens reale in actu, quod necessario supponi debet, ut ei aliquid possit accidere; duratio vero concipitur ut aliquid additum rei jam existenti. Secundo, quia existentia, ut existentia, correspondet enti ut sic, estque de intrinseca ratione ejus, vel in potentia, vel in actu, prout sumptum fuerit ens; et ideo sicut ens non constituit speciale genus, ita neque existentia; duratio vero ut sic non est de ratione entis, sed concipitur ut affectio ejus extra rationem ejus existens. Sed urgebis, quia duratio prout distinguitur ab existentia, de formali dicit tantum negationem destructionis vel amissionis ipsius esse; sed prædicata negativa ut sic non pertinent ad prædicatum reale; ergo nec duratio. Respondetur, quanquam duratio per negationem recte explicetur, tamen per illam circumscribi rationem positivam, quæ ad hoc prædicamentum pertinet, nimirum, ipsam permanentiam essendi, quatenus concipitur ut modus quidam rei existentis.

Responsio ad secundam difficultatem.

16. Ad secundam difficultatem sunt qui respondeant, durationem motus censi ens completum, quamvis motus ens incompletum sit. Sed hoc non satis intelligo, quia non potest duratio perfectiorem rationem entis habere, quam res durans. Respondeo igitur, ex dictis supra de actione et passione, tempus proprie esse durationem motus ut est actus mobilis, et ut sic computari motum inter accidentia completa, et generatim sumptum constituere prædicamentum passionis, ideoque durationem ejus etiam posse ad proprium prædicamentum accidentis pertinere. Nec refert quod motus præcise consideratus sub ratione viæ aut inchoationis termini censeatur quid incompletum, et reducatur ad prædicamentum sui termini; nam dici poterit, vel illam considerationem, quæ habet locum in motu, ut motus est, propter varios respectus ejus, non habere locum in

duratione, quæ ut sic præscindit ab illis respectibus; vel certe dicendum erit, durationem motus sub eadem imperfectione consideratam, non esse completum ens, aut accidens.

Quæ durationes collocentur in hoc prædicamento, et satisfiat tertiæ difficultati.

17. *Prima sententia.* — In tertia difficultate petitur ut explicemus quænam durationes ad hoc prædicamentum pertineant. Si enim vim nominis *Quando* attendamus, videtur sola duratio temporis hoc prædicamentum constituere; et ita etiam videtur semper Aristoteles hoc prædicamentum declarare, ut patet ex 4 Ethic., c. 6, et ex lib. Prædicam., c. 4, ubi per solas differentias temporis assignat varias prædicationes hujus prædicamenti; et hic videtur esse communis modus illud interpretandi. Et hæc ipsa sententia potest duplici modo intelligi. Primo, ut intelligatur de tempore sub ratione mensuræ extrinsecæ; et hunc etiam sensum insinuare videtur Aristoteles citatis locis, cum dicit, Quando nihil aliud esse quam heri aut superiori anno; et in Ethic. ait, *bonum in tempore esse occasionem ejus, ideoque aliud esse tempus belli, aliud curationis, etc.*; quæ omnia dicuntur per ordinem ad tempus, quod est extrinseca mensura. Et fortasse ob hanc causam dixit Aristoteles, in c. 9 Prædic., Quando esse unum ex manifestis prædicamentis, quæ interpretatione non indigent, quia nimirum denominationes extrinsecæ, quæ ex tempore sumuntur, claræ sunt; nam intrinseca duratio, quid sit, qualis sit, non est manifestum, nec facile ad interpretandum. Et juxta hanc sententiam dicunt aliqui, in hoc prædicamento non esse coordinationem generum aut specierum, sed unam tantum speciem infimam, sub qua dividuntur præteritum, futurum et præsens, ut individua ejus. Sed verius dicerent esse tantum de facto unum individuum; nam illæ differentie temporis reipsa non sunt distincta individua, sed partes ejusdem individui, quæ ratione discernuntur ac numerantur.

18. Dicendum denique erit in hac sententia, tempus illud, ut afficit ipsum motum cœli, non pertinere ad hoc prædicamentum; nam affectio intrinseca et denominatio extrinseca plusquam genere differunt, quare non possunt per se ad idem prædicamentum pertinere. Eo vel maxime quod supra est ostensum, durationem intrinsecam respectu

proprii subjecti non habere veram rationem mensuræ; ergo, si ratio mensuræ est quæ constituit hoc prædicamentum, non potest tempus, ut est duratio intrinseca motus cœli, illi conferre denominationem propriam hujus prædicamenti. Quod si non sub ratione mensuræ, sed sub aliqua alia ita illum afficit, ut ad hoc prædicamentum pertineat, eadem ratione quælibet duratio intrinseca cujuslibet motus ad hoc prædicamentum pertinebit, quod est contra hanc sententiam, quam explicamus. Igitur juxta illam dicto modo philosophandum est; quæ vero difficultates circa illam occurrant, supra propositum est. Hæc etiam, quæ intulimus, videntur creditu difficilia, quanquam non negem esse doctrinæ Aristotelis, seu modo loquendi ejus satis consentanea.

19. *Secunda sententia.* — Alius modus explicandi illam sententiam est, solam quidem temporis durationem constituere hoc prædicamentum, non tamen sub ratione extrinsecæ mensuræ, sed ut est intrinseca duratio motus, et consequenter non solum tempus, quod est in motu cœli, sed omne illud, quod intrinsece includitur in omni motu, ad hoc prædicamentum pertinere. Atque hac ratione posse in hoc prædicamento distingui non solum varia individua sub eadem specie, sed etiam varias species sub genere temporis, juxta varios modos durationum motuum, vel spiritualium, vel materialium, etc. Sed ut hæc sententia omni ex parte probabilis sit, oportet ut sufficientem aliquam rationem reddat, ob quam potius motuum durationes, quam aliarum rerum, ad peculiare prædicamentum pertineant. Et quidem si verum esset plus in re ipsa distingui durationem motus a motu, quam in rebus permanentibus durationem quamlibet ab ipsa re, satis probabilis ratio illius diversitatis inde redderetur; nam in motu in re ipsa esset duratio vel tempus accidens ejus, distinctum ab illo; secus vero est in aliis rebus. Veruntamen fundamentum hujus rationis nobis supra non placuit, quia nec intelligi potest illa major distinctio, neque ulla sufficiens ratio redditur illius discriminis inter motum et res alias.

20. Alii conantur rationem reddere ex alio discrimine inter durationem motus, et aliarum rerum permanentium, quod nimirum duratio motus reipsa extensa sit et quamdam latitudinem realem in durando habeat, in rebus autem permanentibus indivisibilis sit. Nam ex hac differentia sequi videtur duratio-

nem successivam reipsa habere rationem durationis; durationem autem permanentem non ita, sed tantum secundum quamdam coexistentiam, vel coaptationem ad successionem temporis, aut veram, aut imaginariam, quæ consideratio est valde extrinseca. Sed hæc ratio, quamvis videatur apparens, non tamen satisfacit, tum quia supra est ostensum omnem durationem esse rem intrinsecam, illamque connotationem seu coaptationem durationis indivisibilis ad successionem imaginariam pertinere ad nostrum modum concipiendi, non ad formalem rationem rei conceptæ; tum etiam quia, sicut in aliis rebus duratio est ipsa existentia permanens, ita etiam in motu; solumque est differentia, quia in aliis rebus tota existentia est, quæ permanet in seipsa; in motu vero permanet solum per partes vel mutata esse, quatenus pars parti succedit, quæ differentia videtur valde accidentaria, ut una duratio sit in prædicamento, et non alia.

21. *Tertia sententia.* — Unde alii contrario prorsus modo opinati sunt dicentes, omnem quidem durationem in aliquo prædicamento accidentis collocari, et quoad hoc convincere discursum factum ex paritate rationis. Nihilominus tamen aiunt, in hoc prædicamento non collocari tempus, vel durationes successivas, sed has pertinere ad prædicamentum quantitatis; in hoc vero constitui durationes permanentes creatas, quia non est aliud ad quod pertineant. Veruntamen hæc sententia repugnat imprimis omnibus philosophis, qui primum omnium in hoc prædicamento collocant tempus, vel aliquam affectionem, vel quid simile ex tempore seu ex adjacentia temporis proveniens. Deinde supponit falsum, nimirum, tempus proprie et per se in prædicamento quantitatis collocari, cum supra ostensum sit non esse quantum per se, sed per accidens; nam illa successio prioris et posterioris, quæ est in motu, per accidens provenit ex quantitate, et in se sumpta non est quantitas, sed intrinseca et entitativa compositio ipsiusmet motus, et ad summum addit modum velocitatis, vel tarditatis, qui non est quantitas, ut per se notum est. Et quamvis daremus in motu ipso includi aliquam quantitatem successivam, quæ esset vera et per se quantitas, non potest ulla ratio reddi, ob quam quantitas permanens sit unius prædicamenti, et ejus duratio sit alterius, et tamen quantitas successiva motus non habeat propriam durationem, quæ pos-

sit ad prædicamentum durationum pertinere. Quod si quis dicat extensionem motus esse in ipsamet duratione ejus, et per ipsam, hinc potius concluditur illammet extensionem durativam magis pertinere ad genus durationis, quam ad prædicamentum quantitatis, quia majorem magisque essentialem convenientiam habet cum aliis durationibus in ratione durationis, quam cum quantitate in ratione extensionis. Item, quia illa duo genera extensionis, secundum tempus, vel secundum locum, seu in ordine ad locum, sunt omnino diversarum rationum. Et præterea, quia adhuc incertum est an illammet extensio sit aliquid positivum in motu præter negationem simultaneæ existentie partium ejus.

Vera resolutio tertiæ difficultatis.

22. *Omnes creatæ durationes ad prædicamentum Quando, spectant.* — Quocirca superest ut dicamus pertinere ad hoc prædicamentum omnes durationes creatas; nam increata certum est non posse ad illud pertinere, tum quia est simpliciter infinita in genere entis, tum etiam quia non est duratio quasi accidentalis, sed est ipsa duratio per essentialitatem. Inter durationes vero creatas nulla est quæ excipi possit, si rationes factæ efficaces sunt, ex quibus a sufficienti partium enumeratione probata relinquatur hæc sententia. Quod vero nomen ipsum *Quando*, a tempore sumptum sit, non est argumentum solam durationem temporis ad hoc prædicamentum spectare; nam sumptum fuit nomen ab eo, quod nobis est notius, non vero adæquate ex tota re. Atque ex eadem occasione, et ex modo nostro concipiendi provenire potuit, ut fere semper declaretur hoc prædicamentum a Doctoribus per ordinem ad tempus; nam de aliis durationibus loqui non possumus nisi per verba nostri temporis.

23. Quod autem reipsa hic non solum comprehendatur tempus, sed etiam aliæ durationes, docuit Albertus Magnus, lib. de Sex princ., tract. 4, statim in principio. Imo ille non solum ad ævum, sed etiam ad æternitatem hoc prædicamentum extendit, quod falsum est, ut dixi. Ait præterea ævum pertinere ad hoc prædicamentum in ratione mensuræ extrinsecæ aliorum æviterorum, et sic de cæteris durationibus, quod nos etiam probare non possumus, tum propter dicta de tempore, ut est mensura extrinseca, tum etiam quia ævum non est mensura nisi perfectionis, ut supra dictum est,

quæ ratio mensuræ est respectus quidam communis ad omnia genera. In hoc ergo solum placet opinio Alberti, quod ait, eadem proportione pertinere ad hoc prædicamentum tempus, et alias durationes creatas, et nomen *Quando* posse ad hæc omnia extendi.

24. *Duratio divisibilis et indivisibilis, univoco conveniunt.* — Ad difficultatem vero de univocatione, quod attinet ad divisibilem et indivisibilem durationem, nulla est difficultas. Cur enim non possunt habere univocam convenientiam, sicut habent actio momentanea et successiva, et substantia divisibilis et indivisibilis? Quoad alteram vero partem de substantiali et accidentali duratione, major est difficultas; dici vero potest, quod, licet in re non habeant univocam convenientiam, si materialiter considerentur secundum suas entitates, tamen formaliter consideratæ ad modum accidentium, habent eundem modum accidendi, et denominandi eas res quarum sunt durationes; idque satis esse ad univocam et prædicamentalem convenientiam, ad eum modum quo supra de actione substantiali et accidentali probabiliter responderi posse dicebamus. Quod si alicui hoc non satisfacit, dicat necesse est, durationem esse quid analogum, et secundum primum suum significatum esse univocum ad sua inferiora, id est, ad substantiales durationes, et sic constituere unum supremum genus, et ad illud revocari cæteras durationes accidentales propter proportionalem convenientiam. Vel certe e contrario durationem accidentalem magis directe constituere hoc prædicamentum, utpote accidentale; substantialem vero durationem, eo quod sit substantialis modus, ad substantiam revocari. Sed prima responsio magis consequenter procedit, suppositis aliis quæ de numero et distinctione prædicamentorum, et de constitutione hujus prædicamenti dicta sunt.

25. *Quot genera et species habeat prædicamentum Quando.* — Atque ex his facile expediuntur cætera quæ de prædicamento considerari possunt. Nimirum, quæ genera vel species habeat; hoc enim patet ex iis quæ de distinctione durationum dicta sunt. Item in quo sit subjecto, et quam denominationem vel effectum ei tribuat, et alia similia, quæ inter disputandum de durationibus tacta sunt. De proprietatibus vero hujus prædicamenti nihil addendum occurrit. Solent quidem prædicamento *Quando*, attribui illæ duæ proprietates negativæ, quæ sunt non habere

contrarium, et non suscipere magis et minus, quæ sunt veræ, intellectæ de propria contrarietate, et immediata ac per se, et de magis et minus secundum intensionem: nam secundum extensionem clarum est, tempus, et consequenter etiam *Quando*, recipere magis et minus; sic enim vere dicitur una res magis durare quam alia; et inter præteritum et futurum est quædam repugnantia, sed non propria contrarietas, sed magis potest ad contradictionem accedere. Hæc igitur proprietates etiam possunt durationi in communi attribui; neque occurrunt aliæ, quæ illi ut sic conveniant. Diversis autem durationibus variæ proprietates attribui possunt, ut esse indivisibilem vel divisibilem, simplicem vel compositam, juxta ea quæ de distinctione durationum tradita sunt.

DISPUTATIO LI.

DE UBI.

Post accidentia omnino intrinseca, censetur *Ubi* aut locus proxime convenire substantiis vel quibuscumque rebus existentibus; unde etiam a philosophis moralibus numeratur circumstantia *Ubi*, inter eas quæ humanis actibus accidere solent, sicut numeratur etiam *Quando*, et alia similia. Post aliorum ergo prædicamentorum considerationem, convenienti ordine sequitur hæc disputatio de *Ubi*, in qua non erit necessarium inquirere an sit, quia nihil est notius; sed tria sunt, quæ difficultatem præcipuam habent, quid, nimirum, *Ubi* sit, et quomodo ad locum comparetur, et quibus rebus proprie conveniat hoc *Ubi* prædicamentale, de quo agimus; ex quo etiam constabit quotuplex sit, et consequenter quomodo prædicamentum hoc sit coordinandum, ac tandem quæ proprietates illi attribui possint.

SECTIO I.

An Ubi, sit aliquid extrinsecum vel intrinsecum corpori quod alicubi esse dicitur, et quidnam illud sit.

1. Quamvis *Ubi*, non limitetur ad solas res quantas et corporeas, ut infra dicam, tamen, quia res corporales notiores nobis sunt, in eis rationem ejus explicabimus, quam postea facile erit per proportionem ad res alias applicare. Quia vero in omni prædicamento accidentis tria possunt considerari, scilicet,

abstractum, quod se habet ut forma, et subjectum, quod tali forma afficitur, et concretum seu compositum inde resultans, ut essentia hujus prædicamenti exacte cognoscatur, hæc omnia explicanda erunt. Et quod ad subjectum spectat, quoniam jam supposuimus locuturos nos de rebus corporeis, constat, subjectum ipsius *Ubi*, esse ipsum corpus quantum, quod alicubi esse dicitur; explicandum ergo est quid sit illud abstractum, et forma seu quasi forma, a quo corpus dicitur hic vel illic esse, et quomodo ad subjectum ipsum comparetur, et ab illo distinguatur, et ideo facile constabit quale sit concretum quod ex his coalescit.

Prima sententia refertur.

2. In hac ergo re tres, vel potius quatuor invenio sententias. Prima est, *Ubi*, esse formam quamdam extrinsecam, et extrinsece dominantem rem, quæ alicubi esse dicitur, nimirum superficiem ultimam corporis continentis. Quæ fundari potest primo, quia esse alicubi, nihil aliud est quam esse in aliquo loco; ergo forma hujus prædicamenti, qua res ubicatur (liceat sic loqui ad rem declarandam), non est nisi locus quo circumscriptur vel continetur; sed locus est superficies ultima corporis continentis immobilis, teste Philosopho, lib. 4 Phys., a principio; ergo forma ipsius *Ubi*, est locus; ergo hujusmodi *Ubi*, est quid extrinsecum, et extrinsece denominans; nam locus seu superficies continens, extrinsecum quid est, et extrinsece denominans locatum.

3. Secundo, quia esse in loco continente, aliquod prædicatum reale est et accidentale; ergo pertinet ad aliquod prædicamentum accidentis; sed non pertinet ad prædicamentum quantitatis, ut supra dictum est; ergo pertinet ad præsens prædicamentum, quia non est aliud ad quod spectet; ergo forma hujus prædicamenti non est nisi locus extrinsecus: locari autem, et esse alicubi, idem erit; et consequenter effectus formalis hujus prædicamenti solum in denominatione seu adjacencia extrinseca consistit.

4. Tertio, nam eadem attributa vel differentie attribuuntur loco, et *Ubi*, ut, verbi gratia, sursum aut deorsum: hæc namque sunt differentie loci, teste Aristotele, 4 Phys., text. 27; si autem quæretur ubi est res, recte respondetur esse sursum vel deorsum; ergo etiam sunt hæc differentie ipsius *Ubi*; ergo signum est esse idem *Ubi*, quantum ad for-

male et abstractum (sic enim loquimur), quod locus. Unde favet huic sententiæ D. Thomas, quatenus in 2 Metaph., generalim docet omnia ultima prædicamenta esse extrinsece denominantia, quod nonnulli sequuntur. Et specialiter 4 part., quæst. 110, art. 3, ait: *Mobile secundum locum non est in potentia ad aliquid intrinsecum, in quantum hujusmodi, sed solum ad aliquid extrinsecum, scilicet, ad locum.* Idem fere habet quæst. 6 de Potent., art. 3; et 2 cont. Gent., c. 13, expresse dicit: *Aliquando denominatur aliquid ab eo, quod est extra ipsum, ut a loco dicitur esse aliquid alicubi; ergo cum per motum localem acquiritur et amittatur ipsum *Ubi*, aperte sentit D. Thomas, formam ipsius *Ubi*, esse locum extrinsecum.*

Secunda sententia refertur, et difficultas ejus ostenditur.

5. Secunda sententia est, *Ubi*, non esse ipsam formam extrinsecam, seu superficiem ultimam continentem, sed esse quippiam intrinsecum passive relictum in locato ex circumscriptione loci. Unde juxta hanc sententiam, quamvis *Ubi*, non constituatur formaliter per formam extrinsecam, requirit tamen illam, quasi radicem vel fundamentum ejus, nimirum, ut ex adjacencia ejus, ubicatio (non enim habemus aliud abstractum nomen) consurgat. Hæc est sententia Gilberti Porret., in suo opusc. de Sex principiis, ubi sic definit: *Ubi est circumscriptio corporis ex circumscriptione loci proveniens; unde inferius colligit non esse idem locum, quod *Ubi*, nam locus (ait) in corpore continetur ambienti, *Ubi vero in corpore quod ambitur.* Et hanc sententiam sequuntur Soto et alii moderni; imo et Scotus loco statim citando. Et omnes qui tenent locum esse de prædicamento quantitatis, consequenter negabunt esse formam hujus prædicamenti, atque ita non poterunt constituere hoc prædicamentum in aliqua denominatione extrinseca, quia præter locum extrinsecum, nihil fingi potest a quo sumatur.*

6. Quod si ab auctoribus hujus sententiæ quæretur quidnam sit illud intrinsecum, quod relinquatur ex circumscriptione extrinseci loci, quidam respondent esse relationem quamdam corporis contenti ad locum continentem, quam explicamus per hanc denominationem, scilicet, esse contentum in loco; nam esse alicubi nihil aliud esse videtur, quam aliquo loco contineri. Et hæc opinio